

Kenmerk: 323471 / 323474

Aan het algemeen bestuur

Datum: 2 juli 2025

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden

Voorstel

1. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld zoals deze blijkt uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2025-1.
2. Bestuursrapportage 2025-1 vast te stellen (bijlage 1).
3. In te stemmen met de pilot herwaardering beekdalgronden en de daarvoor benodigde wijziging van de Beleidsbegroting 2025 (bijlage 2).

0. Korte samenvatting

Het dagelijks bestuur rapporteert drie keer per jaar aan het algemeen bestuur in de bestuursrapportage (Burap) over de voortgang van de doelen, prestaties en middeleninzet ten opzichte van de Beleidsbegroting en de (in geval van afwijkingen van de planning) getroffen maatregelen. De vraag aan het algemeen bestuur is om de bestuursrapportage vast te stellen. Daarnaast wordt gevraagd om in te stemmen met een begrotingswijziging ten behoeve van de pilot herwaardering beekdalgronden.

Vanuit het oogpunt van transparantie en gezien de onderlinge financiële samenhang, worden de Bestuursrapportage 2025-1 en de begrotingswijziging in verband met de pilot herwaardering beekdalgronden in een integraal voorstel voorgelegd.

Bestuursrapportage 2025-1

Totaal Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 -/- Begroting 2025 na wijziging
Lasten	187.346	73.501	188.254	909
Baten	19.127	1.798	18.760	-368
Nettolasten incl correctie onzekerheden 4%	-168.218	-71.703	-169.495	-1.277
Waterschapsbelastingen	160.869	53.631	163.441	2.572
Saldo	-7.349	-18.072	-6.053	1.296

De verwachting op basis van de realisatie van de maanden januari-april 2025 is dat het saldo van baten en lasten eind 2025 ca. € 1 mln. voordeliger uitkomt dan begroot (is een "minder nadelig" resultaat), met name veroorzaakt door lagere kwijtschelding, dit wordt nader toegelicht in de Burap 2025-1.

Net als in de Beleidsbegroting 2025 is in de JEV rekening gehouden met een correctie (lagere realisatie) van 4% minder nettolasten. In overeenstemming met de trend van de afgelopen jaren (realisatie in jaarrekening versus verwachtingen in Buraps) is het een verantwoorde keuze om deze correctie van 4% te handhaven.

Het verschil tussen begroting en realisatie laat zich in belangrijke mate verklaren door externe invloeden (o.a. leveranciersmarkt, arbeidsmarkt, ontwikkelingen in extern beleid en regelgeving).

De netto investeringen komen naar verwachting ca. € 34 mln. lager uit dan begroot, met name veroorzaakt door vertragingen en uitstel van projecten. Zie paragraaf 3.1 en de bestuursrapportage 2025-1 voor een nadere toelichting.

Wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden

Het initiatief voor de pilot herwaardering beekdalgronden is ontstaan na het vaststellen van de Beleidsbegroting 2025. Hiermee reageren we op recente ontwikkelingen in gesprekken met de provincie rondom de Aanpak Landelijk Gebied (hierna: ALG). Daarnaast geven we hiermee invulling aan de wens van grondeigenaren in lopende gesprekken. Voor een gedetailleerde uitleg en onderbouwing van deze pilot wordt naar bijlage 2 verwezen.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Deze eerste bestuursrapportage van het jaar omvat de maanden januari tot en met april en kan in de aanloop naar de behandeling in het bestuur eventueel worden aangevuld met actuele ontwikkelingen. In de Bestuursrapportage 2025-1 wordt rekenschap gegeven over doelen en resultaten per beleidsveld, namelijk Watersysteem, Waterketen en Schoon Water en Bestuur en bedrijfsvoering. Per beleidsveld zijn de resultaten conform de Beleidsbegroting 2025 weergegeven met een indicatie of de doelstelling naar verwachting gerealiseerd gaat worden.

Een aangepast grondgebruik in de beekdalen en op de hoge koppen is cruciaal om de doelen uit het WBP5/Watertransitie te behalen. Het waterschap kan dit stimuleren via de herwaardering van landbouwgronden (die wel hun agrarische bestemming behouden) in combinatie met het vastleggen van beperkingen en het dulden van vernatting. In de beekdalen zijn we hierover al met grondeigenaren in gesprek. We willen ondernemers die nu in lijn met de watertransitie willen meewerken aan het realiseren van onze doelen in de beekdalen niet in de wacht houden, maar ondersteunen in onze gezamenlijke transitie. Het is daarnaast wenselijk om via een pilot ervaringen op te doen met het herwaarderen van landbouwgrond. Deze levert belangrijke input op voor het vaststellen van de nieuwe Catalogus Groen-Blauwe Diensten (en later de vertaling ervan in onze Stimuleringsregeling Landelijk Gebied), draagt bij aan de gesprekken met de Provincie over de inzet van ALG-middelen en helpt koplopers in hun aangepaste grondgebruik.

1.2. Beleidscontext/Historie

Op 27 november 2025 is de Beleidsbegroting 2025 vastgesteld door het algemeen bestuur over de plannen en de bijbehorende middelen voor 2025 en de daar uit volgende tarieven.

Opbouw bestuursvoorstel:

- Directieparagraaf;
- Controllersparagraaf;
- Exploitatie en investeringen totaal met toelichting op belangrijkste verschillen tussen begroting 2025 en jaareindeverwachting (JEV) 2025.

Opbouw bestuursrapportage:

- Per beleidsveld opgenomen:
 - Resultaten/inspanningen uit Beleidsbegroting 2025
 - Nadere toelichting
 - Exploitatie en investeringen
 - Kansen/risico's en getroffen beheersmaatregelen
 - Majeure projecten

Het herwaarderen van gronden is als instrument opgenomen in het recent vastgestelde grondbeleid.

2. Doel/meetbaar effect

Met de bestuursrapportage legt het dagelijks bestuur verantwoording af aan het algemeen bestuur over de voortgang van de doelen, prestaties, middeleninzet en de (in gevolg van afwijking van de plannen) getroffen maatregelen, zodat het algemeen bestuur zijn toetsende rol kan vervullen en desgewenst kan (bij)sturen. Het algemeen bestuur wordt vervolgens gevraagd om de bestuursrapportage vast te stellen.

Door de pilot herwaardering beekdalgronden wordt er een bijdrage geleverd aan de doelen uit de watertransitie, KRW en wordt er 'ruimte voor water' gecreëerd. Door het aangepaste gebruik (met opgelegde beperkingen) wordt uitspoeling van bestrijdingsmiddelen en mest naar oppervlakte- en grondwater verminderd.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1.1 Inhoud en argumenten

Voorstel 1: In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld zoals deze blijkt uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2025.

Hiervoor wordt verwezen naar opgenomen tabellen voor wat betreft exploitatie (Waterketen, blz. 48) en investeringen (Watersysteem, blz. 23) zoals opgenomen in de Burap 2025-1.

3.1.2 Inhoud en argumenten

Voorstel 2: Bestuursrapportage 2025-1 vast te stellen.

De bestuursrapportage heeft ten aanzien van de prestaties en in financiële zin betrekking op de maanden januari t/m april van het jaar 2025. Nadrukkelijk is ook stilgestaan bij de doorkijk naar de effecten tot het einde van het jaar (jaareindeverwachting JEV). De verschillen worden hierna in het bestuursvoorstel en bestuursrapportage nader toegelicht.

De stand van zaken van de uitvoering van de werkzaamheden is zo actueel mogelijk weergegeven.

De bestuursrapportage is eerst door de directie aan het DB aangeboden. Het DB biedt deze rapportage vervolgens aan aan het AB. Hierna treft u de reflecties van de directie en concerncontroller aan.

Directieparagraaf

Na een lange periode van regen en hoge grondwaterstanden in 2023 en 2024 laat het eerste kwartaal een ander weerbeeld zien en hebben we te maken gehad met de droogste maand maart ooit. De zorgen om te hoge grondwaterstanden in het voorjaar door de afgelopen jaren en opnieuw te veel neerslag versus de kans op een zeer droge periode maakt dat het peilbeheer en maaien continue zeer zorgvuldig afgewogen moet worden.

In het eerste kwartaal heeft de ecologische gedragscode nog steeds heel veel tijd gekost. De impact op ons onderhoud is groot maar de exacte (financiële) consequenties zullen we de komende periode gaan ervaren. Vanwege de nazorg voor de wateroverlast zijn er enkele projecten niet gestart. Inmiddels blijkt de hydrologische capaciteit extra te knellen en zijn we genooddaakt om aanvullend te prioriteren in interne en externe projecten. Bestuurlijk relevant in deze eerste periode betreft de achterblijvende doelrealisatie van 15% minder aanvoer naar de zuiveringen door afkoppelen en het herwaarderen van de gronden. Voorstellen zijn voorbereid voor bestuurlijke besluitvorming.

De zuiveringen presteren goed binnen de wettelijke eisen en onze eigen streefwaarden voor de KRW. We hebben voor de investeringen in de waterketen extra kritisch gekeken naar de data van ingebruikname. Daarbij gaan we uit van een investeringsvolume dat realistisch jaarlijks kan worden omgezet, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de doelstellingen van instandhouding en schoon water. De lopende pilot assetmanagement laat goede kansen zien om verbeteringen door te voeren op het gebied van kosten, risico's en uitvoering in de tijd.

De watertransitie biedt onze organisatie kansen en uitdagingen op verschillende fronten. De directie heeft in het eerste kwartaal van dit jaar een richtinggevend kader vastgesteld voor de toekomstige inrichting van de organisatie, met een verdere uitwerking gepland in het tweede kwartaal van 2025. Tegen het einde van het jaar wordt het besluitvormingsproces hierover afgerond, waarna de implementatiefase van start gaat. Hiermee investeren we in een toekomstbestendige organisatie die fit is voor de toekomst.

Strategische personeelsplanning en een dynamisch leerplan creëren mogelijkheden om nieuwe competenties te ontwikkelen en eigenaarschap bij medewerkers te bevorderen. Tegen de achtergrond van huidige krappe en meer dynamische arbeidsmarkt lukt het ons nog steeds om vacatures in te vullen maar merken wel dat de doorlooptijden van wervingsprocedures langer zijn en dat het invullen enkele specifieke functies zoals bij hydrologie lastiger is geworden. We volgen ontwikkelingen kort cyclisch en zorgen binnen de ruimte van ons p-budget voor tijdelijke oplossingen om zo doelrealisatie op niveau te houden.

Controllersparagraaf

De focus in de rapportages vanuit de Doelen Inspanningen Netwerken (DIN's) ligt voorsnog op de realisatie van de doelen en effecten. De relatie tussen de geplande doelen en effecten (Beleidsbegroting) en de inzet van de middelen (uren en €) voor zowel planning als realisatie verdienen meer aandacht.

In de bestuursrapportage ligt de focus op de beschrijving van de stand van zaken. Er wordt (te) weinig aandacht geschonken aan de vertaling vanuit de beschreven stand van zaken naar de consequenties voor de verwachte realisatie van doelen en prestaties en de te nemen acties om de verwachte afwijkingen te beperken c.q. te voorkomen.

Aan de hand van de voorstellen om de doelrealisatie te verbeteren kan de bijsturing door directie en dagelijks bestuur plaatsvinden en zichtbaar gemaakt worden voor het lopende boekjaar en kunnen de effecten naar de toekomst worden vertaald naar de op te stellen Voorjaarsnota en Beleidsbegroting.

Door deze focus wordt het algemeen bestuur ondersteund in de controlerende rol passend bij het verantwoordings- en sturend karakter van de bestuursrapportages. Tevens wordt voorkomen dat het algemeen bestuur op basis van de gedetailleerde beschrijvingen van de uitgevoerde acties overgaat tot stellen van verduidelijkende vragen over de beschreven details van de uitvoering. Het algemeen bestuur kan vanuit een soort "helicopterview" kijken naar de bestuursrapportages en de wijze waarop het dagelijks bestuur en de directie invulling geven aan de (bij)sturing op de wijze waarop de doelen en prestaties.

Ook in deze eerste Burap van 2025 lijkt het beeld dat de exploitatielasten qua jaareindeverwachting niet of nauwelijks zijn aangepast ten opzichte van de begrote bedragen. Voor de investeringen (bruto investeringen en te ontvangen subsidies op investeringen) geldt dat deze wel fors zijn bijgesteld. Het doorschuiven van investeringen naar latere jaren zal zeker effect hebben op de realisatie van doelen van de huidige geplande investeringen of de planning van toekomstige investeringen. Immers de inzet van uren voor de voorbereiding en realisatie van investeringen kan maar eenmaal plaatsvinden.

Om de verantwoordingsgesprekken te kunnen voeren, dient er bij alle betrokkenen ook tijd en ruimte te zijn om de stukken op te stellen, te beoordelen en te bespreken. Het uitgangspunt van deze gesprek is om naast de doelen en effecten ook te kijken naar de mens, de capaciteit en het geld.

Het voeren van integrale “goede gesprekken” en het beschouwen van “Waterschap De Dommel” zullen bijdragen aan het verbeteren van de realisatiegraad van de doelen en effecten, het inzichtelijk maken van de inspanningen van het waterschap en de trots van de medewerkers op het waterschap.

Tabellen en toelichting

Omschrijving	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie + verplichtingen t/m 30-4-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 -/- Begroting 2025 na wijziging
Lasten				
Rentelasten	10.673	2.143	10.714	41
Afschrijvingen	24.836	5.684	25.035	200
Personeelslasten	60.300	21.500	60.331	31
Goederen en diensten	90.560	44.174	91.196	637
Toevoeging aan voorziening	174	0	174	0
Totaal Lasten	186.542	73.501	187.450	909
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	785	97	785	0
Opbrengsten van derden	9.196	-927	9.029	-167
Bijdragen	1.731	155	1.741	10
Geactiveerde lasten	5.437	1.403	5.437	0
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
Totaal Baten	17.149	728	16.993	-157
Totaal Nettolasten (inclusief correctie onzekerheden 4%)	-169.392	-72.773	-170.458	-1.065
Waterschapsbelastingen	164.285	53.679	164.882	597
Kwijtschelding / oninbaar	-3.416	-48	-1.440	1.976
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	160.869	53.631	163.441	2.572
Dividend	765	765	765	0
Saldo van de financieringsfunctie	1.213	305	1.002	-211
Totaal Dekingsmiddelen	162.847	54.701	165.208	2.361
Onvoorzien	804	0	804	0
Nagekomen posten	0	0	0	0
Totaal	-7.349	-18.072	-6.053	1.296

De nettolasten (na correctie voor onzekerheden) komen naar verwachting ca. € 1,1 mln. hoger uit. De waterschapsbelastingen zijn ca. € 2,6 mln. hoger dan begroot. Per saldo komt de Jaareindeverwachting ca. € 1,3 mln. lager uit (minder nadelig resultaat) dan de Beleidsbegroting 2025.

De belangrijkste verklaringen tussen de Jaareindeverwachting 2025-1 en de Beleidsbegroting 2025 zijn:

- Hogere goederen en diensten (ca. € 0,6 mln.), dit wordt met name veroorzaakt door onvoorziene extra inkoop van grondstoffen voor RWZI Tilburg
- Hogere waterschapsbelastingen (ca. € 0,6 mln.), dit wordt met name veroorzaakt door hogere eenheden zuiveringsheffing nuts € 0,7 mln. en anderzijds een daling in de eenheden watersysteemheffing ingezetene € 0,2 mln.
- Lagere kwijtschelding (ca. € 2 mln.) Op basis van de informatie van de gemeenten in ons werkgebied over de omvang van het aantal kwijtscheldingsgerechtigden in de gemeenten en het effect op de verwachte omvang van de kwijtscheldingen is er bij de raming van de omvang van het effect op de kwijtscheldingen uitgegaan dat aanpassing van de norm naar 100% zou leiden tot een aanzienlijke toename van het kwijtscheldingsbedrag.

De werkwijze van De Dommel is echter dat kwijtschelding op verzoek van de belastingplichtige wordt verleend en dus niet automatisch vanuit de informatie van de gemeenten van de kwijtscheldingsgerechtigden. Vanaf 2026 gaan we over naar BSOB en de werkwijze van BSOB is dat zij voor kwijtschelding de lijn van de informatie vanuit de gemeenten volgen.

Zoals we bij de jaarrekening 2024 reeds hebben geconstateerd en gemeld blijft de verwachte groei in aantallen verzoeken en toekenningen kwijtschelding (automatisch of via aanvraag) als gevolg van wijziging 95% naar 100% is echter kleiner dan gedacht

Totaal investeringen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Realisatie t/m 30-04-2025	JEV 2025-1	JEV 2025-1 minus Begroting 2025
Bruto investeringen	152.644	15.340	107.615	-45.029
Inkomsten	-24.510	-650	-13.823	10.687
Netto investeringen	128.134	14.690	93.792	-34.342

Het saldo tussen Jaareindeverwachting 2025-1 en Beleidsbegroting 2025 bedraagt totaal € 93 mln. -/- € 128 mln. = € 35 mln. minder netto investeringen.

De verschillen per beleidsveld zijn als volgt:

- Beleidsveld watersysteem ca. € 1,6 mln. minder (door lagere uitgaven portfolio Hoogwaterbescherming wordt veroorzaakt door versnelde uitvoering in 2024 (i.v.m. EU-POP subsidie St. Oedenrode). Lagere uitgaven portfolio Watersysteem Realiseren Inrichtingsopgave wordt veroorzaakt door versnelde uitvoering in 2024 (i.v.m. EU-POP subsidie) alsmede vertraging door beroepsprocedures.
- Beleidsveld Waterketen ca. € 30 mln. minder (door vertraging diverse projecten, maar ook verhogen raming bij een project en aanpassen onzekerheidsmarge).
- Beleidsveld bestuur en bedrijfsvoering ca. € 2,4 mln. minder (door vertraging van diverse projecten).

3.1.3 Inhoud en argumenten

Voorstel 3: In te stemmen met de pilot herwaardering beekdalgronden en de daarvoor benodigde wijziging van de Beleidsbegroting 2025.

Voorgesteld wordt om in de vorm van een pilot in 2025 voor maximaal 25ha van de ca. 100ha ruilgrond 'met beperkingen' uit te ruilen. Daarnaast wordt voorgesteld om tevens als pilot maximaal 25ha eigendom van agrariërs vrijwillig te herwaarderen. Voor een nadere uitwerking van het voorstel en de beperkingen wordt naar bijlage 2 verwezen. De afspraken worden met de grondeigenaar vastgelegd in een Kwalitatieve Verplichting.

De belangrijkste argumenten voor deze pilot zijn:

- Bijdrage aan watertransitie;
- Het waterschap doet ervaring op met het herwaarderen van landbouwgrond met een blijvende landbouwbestemming;
- We bieden een reikende hand naar de koplopers;
- Het levert een bijdrage aan de gesprekken met de provincie over de ALG-middelen;
- De kosten zijn proportioneel ten opzicht van het resultaat;
- Het instrument is in lijn met het grondbeleid.

3.2.1 Risico's

Voorstel 1: In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld zoals deze blijkt uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2025-1.

De risico's zijn in de bestuursrapportage (bijlage 1) nader toegelicht.

3.2.2 Risico's

Voorstel 2: Bestuursrapportage 2025-1 vast te stellen.

De risico's zijn in de bestuursrapportage (bijlage 1) nader toegelicht.

3.2.3 Risico's

Voorstel 3: In te stemmen met de pilot herwaardering beekdalgronden en de daarvoor benodigde wijziging van de Beleidsbegroting 2025.

De risico's bij de pilot zijn:

- De ruilgronden zijn voor een kleinere doelgroep interessant;
- Opname van het herwaarderen in de Groen Blauwe Catalogus (verwacht eind 2025/begin 2026) geeft de zekerheid dat er geen sprake is van staatssteun. Hier wordt op geanticipeerd omdat het risico op staatssteun klein wordt geacht;
- Het handhaven van de voorwaarden/beperkingen is niet voor alle bepalingen even makkelijk;
- De kosten zijn ingeschat op basis van eerste ervaringen.

Deze risico's zijn in bijlage 2 nader toegelicht.

4. Financiën

Zie paragraaf 3 en Burap 2025-1 (bijlage 1).

De pilot kosten voor het herwaarderen van 50ha beekdalgronden worden geschat op € 2,7 mln. De impact hiervan op de Beleidsbegroting 2025 en het eigen vermogen is weergegeven in bijlage 2. In de Beleidsbegroting 2025 is uitgegaan van een negatief resultaat van 7,3 mln.

Door de voorgestelde begrotingswijziging ad 2,7 mln. wordt dit een negatief resultaat van 10,0 miljoen voor 2025.

De jaareindeverwachting in de Burap 2025-1 geeft aan dat voor 2025 een negatief resultaat wordt verwacht van 6,0 mln., 1,3 mln. minder negatief dan de Beleidsbegroting 2025. Wanneer hier de herwaardering van de gronden in meegenomen wordt, wordt het negatieve resultaat naar verwachting 8,7 mln. Per saldo een verslechtering van 1,4 mln. ten opzichte van de beleidsbegroting 2025. Aangezien het boekjaar 2025 nog niet is afgelopen, heeft de komende maanden een afwijking van de realisatie ten opzichte van de begroting een verder effect op het uiteindelijke resultaat 2025. Het uiteindelijke resultaat 2025 wordt aan het eigen vermogen toegevoegd (positief resultaat) dan wel onttrokken (negatief resultaat).

In de beleidsbegroting 2025 werd verwacht dat het eigen vermogen eind 2025 op 18,6 mln. uit zou komen. Door het minder negatieve resultaat dan verwacht in 2024 en rekening houdend met de jaareindeverwachting 2025 inclusief herwaardering beekdalgronden wordt nu eind 2025 een eigen vermogen van 23,8 mln. verwacht.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Het DB en AB zullen bij de behandeling van de stimuleringsregeling geïnformeerd worden over de opgedane ervaringen met de pilot herwaardering beekdalgronden.

5.2 Externe communicatie:

Geen.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Niet van toepassing.

Besluit

Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden

Voorstel

1. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen per beleidsveld zoals deze blijkt uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2025-1.
2. Bestuursrapportage 2025-1 vast te stellen (bijlage 1).
3. In te stemmen met de pilot herwaardering beekdalgronden en de daarvoor benodigde wijziging van de Beleidsbegroting 2025 (bijlage 2).

Aldus vastgesteld in de vergadering van 2 juli 2025.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris